

Dato: 04.05.2026

Konfliktberedskap 2026 – KS området

Innholdet i dette notatet er i hovedsak likt som liknende notater utarbeidet ifm. konfliktberedskap i KS i foregående år. Notatet er ment å være en hjelp for de tillitsvalgte i KS ifm. forhandlinger om unntak og dispensasjonssøknader. Det er viktig at våre tillitsvalgte er informert om regelverket og våre rutiner.

Forhandlinger etter Hovedavtalen Del A § 5-1-2 bokstav a, og søknader om dispensasjon etter bokstav b

Hovedavtalens Del A:

§ 5-1-2 Arbeidstakere som unntas fra streik og dispensasjoner

a)

Øverste leder i virksomheten tas ikke ut i streik. Øverste leder av personalfunksjonen tas som hovedregel ikke ut i streik. Før kampmidler nyttes i forbindelse med interessekonflikter, forplikter partene seg til snarest mulig å forhandle om å unnta fra aksjon personer eller grupper som er nødvendig for at ikke tredjemanns interesser skal skades på en utilbørlig måte.

Oppnås ikke enighet ved forhandlinger, skal tillitsvalgte bringe saken inn for sine respektive arbeidstakerorganisasjoner, som med bindende virkning for sine medlemmer fastsetter om, og i tilfelle, hvilke personer/grupper som skal holdes utenfor den aksjon som tenkes iverksatt.

b)

Arbeidsgiver kan søke om dispensasjon for navngitte arbeidstakere som er tatt ut i streik og som på grunn av fare for liv og helse eller andre vitale hensyn må være til stede eller tas inn igjen i arbeid.

Forhandlinger om unntak etter bokstav a

Arbeidsgiver plikter å innkalle til slike forhandlinger, og det er en fordel om dato for dette avtales tidlig. Selve forhandlingene skal imidlertid ikke gjennomføres før et eventuelt brudd har funnet sted. I praksis vil dette si tidligst 2. mai 2026. Under tidligere tariffoppgjør har vi opplevd at arbeidsgiver kalte inn til unntaksforhandlinger rett før fristen for plassfratredelse/navnelister gikk ut. Da er det for sent å forhandle om unntak, og arbeidsgiver må avvente plassfratredelsen for evt. å søke om dispensasjon for navngitte personer (mer om det etter hvert).

KS skriver følgende om unntaksforhandlinger i sitt streikehefte (våre uthevinger):

Når det er varslet streik, er **partene forpliktet til snarest mulig å forhandle om unntak for personer eller grupper** som er nødvendige for at ikke tredjeparts interesser skal skades på utilbørlig måte, se HA del A [§ 5-1-2 a](#)).

Arbeidsgiver må kalle inn til slike forhandlinger. Det vil være hensiktsmessig å få gjort dette så tidlig som mulig, og **møtedato bør være satt allerede når plassoppsigelsene blir utvekslet mellom sentrale parter.** Vi vil understreke at partene er **forpliktet til å forhandle**, og dersom tillitsvalgte ikke vil møte til forhandlinger, vil dette være et brudd på Hovedavtalens bestemmelser. Forhandlingene kan resultere i at man blir enige om å unnta personer/ grupper av ansatte som generelt anses viktige for at **tredjemanns interesser ikke skal skades på en utilbørlig måte.** I hvilken grad enkeltpersoner skal unntas, må vurderes ut fra arbeidsoppgavene, ut fra hvor mange som må være i arbeid, eller ut ifra behovet for å ivareta arbeidsgiverrollen. **Oppnås det ikke enighet ved forhandlinger, skal tillitsvalgte bringe saken inn for sin organisasjon, som avgjør saken med bindende virkning, jf. HA del A [§ 5-1-2.](#)**

KS har videre laget følgende mal:

Mal: Forhandlinger om unntak fra streik

Til: _____

Med hjemmel i Hovedavtalen del A § 5-1-2 a) innkaller arbeidsgiver til forhandlinger (tid og sted) om unntak fra streik. Det skal forhandles om hvilke personer eller grupper som unntas fra en eventuell arbeidskamp i forbindelse med tariffoppgjøret xxxx.

I henhold til Hovedavtalen del A § 5-1-2 a) er partene forpliktet til snarest mulig å forhandle om å unnta fra streik personer eller grupper som er nødvendige for at ikke tredjemanns interesser skal skades på en utilbørlig måte.

Arbeidsgiver krever med dette unntak fra streik/plassfratredelse for følgende personer/grupper:

Signatur/dato: _____

Vi vil ikke anbefale at man utvider unntakene for øverste ledelse eller personalfunksjonene med andre enn de som er nevnt i bestemmelsen, dvs. kun øverste leder (kommunedirektør) og øverste leder for personalfunksjonen i virksomheten. Med virksomhet menes her

kommuner, fylkeskommuner og virksomheter (selvstendig juridisk enhet) med selvstendig medlemskap i KS-området (gjelder også Samfunnsbedriftene).

Vi understreker at en protokoll om unntak etter § 5-1-2 a kun skal gjelde hovedtariffoppgjøret 2026, og ikke være bindende for fremtidige oppgjør. Vi understreker også at det ikke er aktuelt å avtale såpass omfattende unntak at det undergraver selve streikeretten. Under tidligere tariffoppgjør har vi i noen grad opplevd at arbeidsgiver har ønsket å unnta over halvparten av de ansatte i kommunen og dette er altså ikke aktuelt. Arbeidsgiver må kunne dokumentere risiko for at tredjemanns interesser skades på en «utilbørlig måte».

Hvis dere ikke blir enige i de lokale forhandlingene må dere bringe saken inn til Skolenes landsforbund sentralt. Hvis Skolenes landsforbund skal ha mulighet til å foreta en forsvarlig vurdering av saken og avgjøre den «med bindende virkning» ber vi om at tillitsvalgt oversender saken (i emnefeltet kalt: «**Uenighet ved forhandlinger etter HA del A § 5-1-2 a, ved X kommune/fylkeskommune 2026**») til streik@skolenes.no med følgende vedlegg:

- Kort saksfremstilling
- Forslaget om unntak fra arbeidsgiver (det må fremgå hvordan arbeidsgiver mener tredjemanns interesser risikerer å bli skadet på en «utilbørlig måte»)
- Uenighetsprotokoll med begrunnelse fra arbeidstakerorganisasjonene (det må fremgå hvorfor Skolenes landsforbund/evt. øvrige arbeidstakerorganisasjoner mener tredjemanns interesser ikke risikerer å bli skadet på en «utilbørlig måte»)
- Oversikt over hvordan arbeidsgivers forslag til unntak omfatter Skolenes landsforbunds medlemmer

Hvis man lokalt er blitt enige om unntak er det viktig å merke seg at disse personene ikke kan bli omfattet av en senere plassfratredelse.

Søknader om dispensasjon etter bokstav b

Først etter at plassfratredelse/navneliste er sendt og arbeidsgiver har oversikt over hvilke konkrete personer som er tatt ut i streik kan arbeidsgiver søke om dispensasjon etter HA Del A § 5-1-2 bokstav b.

KS skriver blant annet følgende å si om dispensasjoner i sitt streikehefte (våre uthevninger):

*Det er arbeidsgiver, vanligvis HR-ansvarlig, som vurderer hvorvidt det skal søkes dispensasjon for navngitte personer. **Vilkårene for å søke dispensasjon er som nevnt strengere enn vilkårene for å forhandle om unntak.** Det kan søkes dispensasjon når det er **fare for liv og helse eller andre vitale hensyn** dersom arbeidstaker ikke er til stede eller tas inn igjen i arbeid.*

Dispensasjonsbehandling vil normalt skje før streiken tar til eller trappes opp. Det kan også oppstå situasjoner under streikens gang som kan gjøre det ønskelig å søke nye dispensasjoner.

Arbeidsgiver bør nøye vurdere grunnlaget for å søke om dispensasjon. Enhver streik vil nødvendigvis ha noen konsekvenser. **Normale og tilsiktede virkninger som fører til ulemper på et akseptabelt nivå, innfrir ikke vilkårene for å søke om dispensasjon etter HA del A § 5-1-2 b).**

Virkningenes art, omfang og hvem de rammer, må vurderes. **Når en vet at streiken vil få utilsiktede og alvorlige konsekvenser som medfører fare for liv og helse eller andre vitale hensyn,** kan grunnlaget for dispensasjonssøknad være til stede.

KS har også laget en mal for søknad om dispensasjon:

Mal: Søknad om dispensasjon fra streik

Til: _____

I henhold til Hovedavtalen del A § 5-1-2 b) søkes det om dispensasjon for:

Navn og tittel: _____

Dato: _____

Tidspunkt/varighet: _____

Begrunnelse:

Signatur/dato: _____

Ev. kopi til ...

Arbeidsgiver kan altså søke om dispensasjon for en navngitt arbeidstaker som er tatt ut i streik - og som på grunn av fare for liv og helse eller andre vitale hensyn - må være til stede, eller tas inn igjen i arbeid. Dispensasjonssøknaden kan også gjelde for en bestemt periode eller oppgave.

Søknad om dispensasjon etter bokstav b i bestemmelsen må altså avvende at navnelister (plassfratredelsen) er levert. Det må etableres rutiner for hvordan dispensasjonssøknadene skal håndteres lokalt. Dvs. hvem søker, hvem behandler søknadene og hvilken form søknadene skal ha m.m. Søknadene som gjelder Skolenes landsforbunds medlemmer, må behandles fortløpende av Skolenes landsforbunds lokale streikekomité.

Obs! Arbeidsgiver vil ikke anke eventuelle avslag på dispensasjonssøknader!

KS presiserer at det ikke vil bli anket på avslag på dispensasjonssøknader. Dette betyr at Skolenes landsforbunds lokale streikekomiteer må være svært nøye med behandlingen av søknadene som kommer inn.

VIKTIG: Ved usikkerhet rundt om avslag på søknad medfører risiko for fare for liv og helse - må Skolenes landsforbund omgående kontaktes for avklaring/veiledning. Dette er avgjørende for å hindre at et avslag på en dispensasjonssøknad fører til tvungen lønnsnemnd.